

Anders vill ligga steget före Satsar förebyggande i stallet

-Det går inte att driva jordbruk utan djur, säger Anders Wärléus, Bodarp, Värmlinge, Trelleborg. Men vi som har djur måste då ta hänsyn till de närboende och reducera de lukt- och flugolägenheter som djurhållning för med sig. Därför vill jag helst ligga steget före myndigheterna och använda senaste kända teknik för att förbättra miljön.

gårdsmiljö

Anders tillsätter GylleFresh i gödselrännorna, som reducerar ammoniakluften genom omvandling av ammoniak till salter. Vidare sänks pH i gödseln, vilket gör gödselns näringsämnen lättare tillgängliga för växterna.

Anders började använda GylleFresh i gödselbassängen före gödselspridningen i fjol, 2002. När GylleFresh hälls i bassängen uppstår en kemisk reaktion, varvid ammoniaken omvandlas till salterna ammoniumfosfat och ammoniumsulfat. Samtidigt blir gödseln mer lättflytande. Gödseln blir homogenerare och lösare, vilket även verkar så att flugorna får svårare att föröka sig.

Tack vare att flugorna minskar i antal, minskar riskerna smittspridning i stallarna.

Motiverad personal

Anders byggde nytt stall för sina avelsdjur för några år sedan. Han satte in vakuumpåfyllning i alla avdelningarna, där gödselrännorna töms varannan vecka. Anders och hans personal vet hur mycket gödsel rännorna rymmer och efter varje utgödsling/tömning fyller man så mycket GylleFresh att ammoniakavgången och därmed gaserna och lukten inne i avdelningarna elimineras.

Det är som regel personalen som sköter tillsättningen av GylleFresh och för ändamålet har Anders låtit göra en behållare på en kärra som körs på gödselrännornas spalt. Därmed blir det enkelt att dosera rätt mängd preparat. Genom försiktighetsåtgärden att ha preparatblandningen i en behållare, som enkelt kan köras på spalten i gödselrännan, blir det lättare att motivera personalen att dosera rätt mängd preparat i alla rännor.

Samtidigt som stallluften blir mindre gasbemängd, blir det mindre lukt från gödselbassängen under lagringstiden. Mindre gaser och lukt under gödselns hela hanteringskedja alltså, vilket är till fördel för både djur, personal och kringboende.

Anders menar att personalen måste

märka förbättringarna för att bli motiverade att använda preparatet och att dosera rätt mängd i gödselrännan varje gång.

Tar värme från gödselrännorna

Under gödselkanalerna är slangar ingjutna för uttag av värme med hjälp av värmeväxlare. Vätskan i slangarna tar upp värme från gödseln i rännorna och transporterar den till värmeväxlaren. När vätskan kommer till värmeväxlarna håller den vintertid runt 10 – 12 grader och på väg därifrån 5 – 6 grader. På sommaren är temperaturen högre i slangarna, men då går det åt mindre värme i stallarna.

Anders säger att värmen från gödseln räcker även under vinterhalvåret för att värma avdelningarna. När gödseln kyls, bevaras också mer kväve i gödseln. Men utan tillsats i gödseln avgår kvävet när gödselns temperatur ökar, eller vid omrörning i gödselbassängen och vid spridning på fälten. Anders har jorden utarrenderad.

Gödseln – ett konkurrensmedel

-När jorden är utarrenderad gäller det att gödseln är så bra ur näringsynpunkt att många vill ha den, säger Anders. Min svinggödsel ska ha högre näringsvärde än grannarnas, säger han.

Kvävehalten måste balansera fosforhalten och ett lågt pH i gödseln gör näringsämnena mer tillgängliga för växterna. Detta har bl a danskarna visat i försök. Enligt de gödselanalyser Anders gör, är det i år mer kväve än tidigare bevarad i gödseln. Anders utgår från att det är användningen av GylleFresh som är orsaken.

Vi måste vara föregångare

-Idag finns så många förordningar kring miljön, och det är nya på gång, att vi från närings sidan ständigt måste ta nya initiativ och vara föregångare för att visa myndigheterna att vi verkligen tar hänsyn till både omgivning, omkringboende och naturen. Vi måste visa att vi vidtar åtgärder för att minska olika olägenheter och att nya regler inte behövs.

Låg svensk aktivitet om ammoniak

I Sverige är det väldigt lite diskussion om gödsellukt och om de skador stallluftens ammoniak åstadkommer. Det beror säkert på att Sverige är ett mycket större land än Danmark, med betydligt mindre grisproduktion. Men detta innebär inte att alla grisuppfödare går fria från klagomål från grannar och andra och det innebär inte att vi i Sverige ska negligera risken för framtida regleringar och lagstiftning.

I Danmark, Holland, Tyskland är lukt-

Anders Wärléus.

Kärra för transport av GylleFreshblandningen i stallet. Den fylls endast till hälften för att inte bli för tung att dra över nivåskillnader mellan gångar och spaltgolv i gödselrännorna.

-Kan vi dessutom öka gödselns näringsinnehåll när vi minskar gaserna och luktolägenheterna från anläggningarna, till på köpet med naturliga tillsatser, är det en extra bonus till oss uppfödare, säger Anders Wärléus.

Nils Andersson